

အခန်း(၅)
CHAPTER (5)

၁။အာဂန္တုကအနာများ

1. *Agantuka vranas* (Traumatic wounds)

အာဂန္တုကဟူသော ဝေါဟာရသည် ပါဠိစကားဖြစ်ပြီး ဧည့်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက် သည်။ ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပမှ တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ခန္ဓာကိုယ်တို့ ရုတ်တရက် ထိခိုက်မိရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနာသည် အာဂန္တုကအနာဖြစ်သည်။ အာဂန္တုဇေဏ ဟုလည်းဝေါဟာရပြုသည်။

Āgantuka is a Pali term which means a guest. A sore appearing caused by an external agent accidentally that is *Āgantuka vrana*. It is also called *Āgantuja vrana*.

အာဂန္တုကအနာများသည် ဒေါသများ၊ ဓာတ်များ၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မဟုတ်ဘဲ ထိခိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိခိုက်မိမှုကြောင့် အနာဒါဏ်ရာ ဖြစ်သည်။ အနာဒါဏ်ရာဖြစ်မှုမှ ဒေါသများ၊ ဓာတ်များပျက်စီးမှုကိုဖြစ်စေသည်။ ထိခိုက်မိမှုပြင်းထန်လျှင် အနာဒါဏ်ရာ ကြီးမားပြီး ဒေါသများ၊ ဓာတ်များ ပျက်စီးမှုများပြားစေသည်။ ထိခိုက်မိမှုပြင်းထန်ခြင်း မရှိလျှင် အနာဒါဏ်ရာ သေးငယ်ပြီး ဒေါသများ၊ ဓာတ်များပျက်စီးမှု နည်းပါးစေသည်။

Āgantuka vranas appear due to the accident but does not appear the disorder of *dosas* and *dhatas*. An injury or a wound caused by an accident results from the ruination of *dosas* and *dhatas*. If an accident is serious, an injury or a wound is big in size and more aggravates the conditions of *dosas* and *dhatas*. If an accident is not serious, the results are contrary to the above mentioned.

ထိုအာဂန္တုကအနာသည် တစ်စုံတစ်ခုသော ထိခိုက်မိမှုအနေအထား၊ ထိခိုက်မိသည့်ပစ္စည်း၊ လက်နက်၊ အကြောင်းအရာများအလိုက် အနာပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးကွဲပြားနိုင်သည်။ ထိခိုက်မိစေ သော အရာများသည်လည်း လူသားတို့ ပြုလုပ် ဖန်တီးထားသော

လက်နက်ကိရိယာများ၊ လူနှင့် အရာဝတ္ထု ပစ္စည်းများကို တွေ့ရသည်။ လက်နက် ကိရိယာများနှင့် အဝေးမှ ပစ်လွှတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရခြင်း၊ အနီးကပ်ပစ်လွှတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ အရာဝတ္ထုများနှင့် အပြင်းအထန် ထိခိုက် ဒဏ်ရာရခြင်း၊ ဉာမန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းများကို တွေ့ရှိရသည်။

That *Āgantuka vranas* may have different forms according to the ways, things and weapons which cause an accident. Of the things caused by the accident, the accidental factors may include man-made things, men, and objects. Moreover, the forms of an accident may involve the one due to the throwing and shooting by weapons from the distance and the other caused by hitting or striking with those objects.

လေ့လာတွေ့ရှိမှုအရ သာမန်ထိခိုက်ဒဏ်ရာ (Minor Accident) နှင့် အပြင်းအထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ (Major Accident) နှစ်မျိုး တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာများတွင် ထိခိုက်မိသည့် ပစ္စည်း၊ ကိရိယာ၊ လက်နက်၊ အနေအထားများအရ လက္ခဏာများ ခွဲခြားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ကုသမှုများကို အနာပေါက်ကုသမှုပညာ ဒုတိယပိုင်းတွင် လေ့လာကြရမည်။

According to the practical studies, there are two types of minor accident and major accident. Of these two, the clinical features can be distinguished according to the forms of objects, tools and weapons which hit the victim. Treatment will be studied in the Volume-2 of Short Practice of Ulcer and Sore therapy.

၁။ ဆိန္ဒဝဏ

I. *Chinnavana* (Incised wound)

ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပရှိ တစ်စုံတစ်ရာဖြင့် ထိခိုက်မိ၍ ပြတ်သွားသော အနာမျိုးကို ‘ဆိန္ဒဝဏ’ ဟု သတ်မှတ်သည်။

The type of a sore which is cut by external objects is called ‘*Chinnavana*’.

လက္ခဏာ

၁။ ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများထက်အောက်အလျားလိုက်ဖြတ်ခြင်း

၂။ ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ ဘေးတိုက်ကန့်လန့်ဖြတ်ခြင်း

၃။ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါများတဖြောင့်တည်းဖြတ်ခြင်း

Clinical features

- 1. length-cutting of the parts of the body
- 2. cross-cutting of the parts of the body
- 3. straight-cutting of the parts of the body

၂။ ဘိန္နဝဏ

II. Bhinnavana (Punctured wound)

ခန္ဓာကိုယ်ရှိ အာသယ(၇)မျိုးတို့တွင် အဖျားချွန်လက်နက်များ၊ တိရိစ္ဆာန်ဦးချို များနှင့် ထိခိုက်မိ ပြီး ပေါက်ကွဲသွားသော အနာမျိုးကို ‘ဘိန္နဝဏ’ ဟုသတ်မှတ်သည်။

The sore is broken off, caused by the sharp-pointed arms and the horns of animals at seven (*Āsayas*) parts of the body, is called *Binnavana*.

လက္ခဏာ

၁။ ကိုယ်ပူခြင်း၊ ဖျားခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း

၂။ ခံတွင်း၊ နှာခေါင်း၊ လိင်နှင့် ဒွါရတို့မှ သွေးယိုစီးခြင်း

၃။ တွေဝေ၊ မိန်းမော၊ မေ့လျော့ခြင်း

၄။ အသက်ရှူပြင်းထန်ခြင်း

၅။ ဝမ်းပိုက်တင်းရောင်ခြင်း

၆။ အစာကိုအလိုမရှိခြင်း

၇။ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်နှင့် လေတို့ချုပ်ခြင်း

၈။ မျက်စေ့နီခြင်း၊ ချွေးထွက်များခြင်း

၉။ ပါးစပ်မှ အနံ့နံ့ခြင်း

၁၀။ ခန္ဓာကိုယ်မှ မကောင်းသောအနံ့များထွက်ခြင်း

၁၁။ နှလုံး၊ နံပါးတို့၌ ထိုးကျင့်ကိုက်ခဲခြင်း၊
စသော လက္ခဏာများတွေ့ရသည်။

Clinical features

1. high body temperature, fever, thirstiness
2. discharge of blood from the mouth, the nose, the genital organ and the apertures of the body.
3. lost in thought, insensibility, fainting
4. rapid breathing
5. swelling in the breast
6. loss of appetite
7. retention of urine and feces and flatus
8. redness in the eyes and hidrosis
9. exuding of foul smell from the mouth
10. exuding of foul smell from the body
11. intense pain in the heart and the flanks of the body

ထိုအာသယ(၇)မျိုးရှိ အစာသစ်အိမ် ပေါက်ခဲသော် သွေးအန်ခြင်း၊
ဝမ်းပိုက် တင်းရောင်ခြင်း၊ ပြင်းထန်စွာ ထိုးကျင့်ခြင်းတို့ အထူးတွေ့ရပြီး
အစားဟောင်းအိမ် ပေါက်ခဲသော် ခန္ဓာကိုယ် လေးလံခြင်း၊
အစားဟောင်းအိမ်တွင် သွေးများပြည့်၍ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း၊
ခန္ဓာကိုယ်အောက်ပိုင်း အေးခြင်းတို့ကို အထူးလက္ခဏာများအဖြစ်
တွေ့ရှိနိုင်သည်။

Of these seven parts of the body (*Āsayas*), if stomach tears, the characteristics such as vomiting bloods, swelling of womb and intense pain may be commonly found. If the rectum tears, the characteristics such as heaviness in the body, pain and blood-filled vessel and feeling cold in the lower parts of the body.

၃။ ဝိဒ္ဓဝဏ

III. *Viddhavana* (Stabbed wound)

အာသယ(၇)မျိုးမဟုတ်သော အခြားအင်္ဂါများသို့ ချွန်ထက်သော လက်နက်၊ တိရိစ္ဆာန်ဦးချို့ စသည်တို့နှင့် ထိခိုက်စူးဝင်ရာမှ ဖောက်ထွင်းပြီး အပြင်သို့ပေါက်ထွက်သည်ဖြစ်စေ၊ မပေါက်ထွက်သည် ဖြစ်စေ ထိုအနာမျိုးကို ‘ဝိဒ္ဓဝဏ’ ဟုသတ်မှတ်သည်။

The sore pierced by the sharp-pointed weapons and the horns of animals, etc., at the parts of the body except seven parts of the body (*Āsayas*), whatever it pierces through or not, is called *Viddhavana*.

လက္ခဏာ

- ၁။ ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို ဖောက်ထွင်းခြင်း
- ၂။ အခြားအင်္ဂါတစ်ခုခုသို့တိုင်ရောက်ရှိတတ်ခြင်း
- ၃။ ပြင်ပသို့ပေါက်ထွက်တတ်ခြင်း
- ၄။ အရေအသားတို့မြင့်မောက်ဖောင်းကြွနေတတ်ခြင်း
- ၅။ အဖျားချွန်အရာများ ကျိုးပဲ့ကာအတွင်းတွင် ကျန်နေတတ်ခြင်း

Clinical features

- 1. piercing of some parts of the body
- 2. going into the other parts
- 3. piercing through (the internal part to the external part of the body)
- 4. raised and bloated skin
- 5. left pieces of sharp-points inside the organ of the body

၄။ ခတဝဏ

IV. *Ksatavrana* (Lacerated wound)

ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပရှိ တစ်စုံတရာနှင့် ထိခိုက်မိပြီး ဆိန္နကဲ့သို့ပြတ်သွားခြင်း၊ ဘိန္နကဲ့သို့ စူးဝင်သွားခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ရောယှက်တွေ့ရသောအနာမျိုးကို ‘ခတဝဏ’ ဟုသတ်မှတ်သည်။

The type of a sore caused by the external objects and which is mixed of the clinical features of *chinna vana* and *bhinna vana* is called *Ksatavana*.

လက္ခဏာ

- ၁။ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများမညီမညွတ်ဖြစ်သွားခြင်း
- ၂။ လွန်ကဲစွာပြတ်ခြင်း၊ ဖောက်ထွင်းခြင်းမျိုးမဟုတ်ခြင်း
- ၃။ ဆိန္နဝဏနှင့် ဘိန္နဝဏလက္ခဏာများ ရောထွေးတွေ့ရခြင်း

Clinical features

- 1. unfitted the organs of the body
- 2. not cutting and piercing seriously
- 3. associated with the clinical features of *chinna vana* and *bhinna vana* in mixture

၅။ ပိစ္ဆိတဝဏ

V. Vicchitavana (Crushed wound)

တင်းပုတ်၊ တူစသည့် အဖျားချွန်မဟုတ်သော ကြီးမားသော အရာဝတ္ထုများနှင့် ထိခိုက်မိခြင်း၊ ပိခြင်း၊ ညှပ်ခြင်း စသည်များကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းရှိ အရိုးများတိုင် ပြားကြေသွားသော အနာမျိုးကို ပိစ္ဆိတဝဏဟုသတ်မှတ်သည်။

The sore is disintegrated into the bones of the parts of the body because of being struck, pressed and jammed with the big objects like a hammer or a club, etc., which is not sharp-pointed is called *Vicchitavana*.

လက္ခဏာ

- ၁။ ပြင်ပရှိအရာဝတ္ထုတစ်ခုခုဖြင့် ထိခိုက်ခြင်း၊ ဖိမိခြင်း၊ ညှပ်ခြင်း
- ၂။ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းရှိအရိုးများတိုင် ကြေမွပျက်စီးခြင်း
- ၃။ ပုံမှန်လှုပ်ရှားသွားလာမှု မပြုနိုင်တော့ခြင်း

Clinical features

- 1. struck, pressed and jammed with external objects
- 2. disintegrated to the bones of the organs of the body
- 3. difficulty in acting normally

၆။ ဃဋ္ဌဝဏ

VI. Ghrstavana (Excoriated wound)

ခက်မာကြမ်းတမ်းသည့် အရာဝတ္ထုများနှင့် ပွတ်တိုက် ထိခိုက်မိခြင်းကြောင့် အရေပြား အသား အပေါ်ယံပိုင်း ပွန်းပဲ့ ကွာသွားသော အနာမျိုးကို ‘ဃဋ္ဌဝဏ’ဟု သတ်မှတ်သည်။

The sore is bruised the outer layers of the body (skins) due to being struck with hard objects is called *Ghattavana*.

လက္ခဏာ

- ၁။ အပေါ်ယံအရေပြားကွာလန်သွားခြင်း
- ၂။ ပူလောင်ခြင်း
- ၃။ အရည်များယိုစီးတတ်ခြင်း

Clinical features

- 1. excoriating skin
- 2. burning sensation
- 3. watery discharge

၇။ သလ္လဝဏ

VII. Sallavana

စူးညှောင့်စသော အရာဝတ္ထုများ စူးဝင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အနာများကို ‘သလ္လဝဏ’ ဟု သတ်မှတ်သည်။

The sore pierced by thorns and sharp-pointed stumps is called *Salla vana*.

လက္ခဏာ

၁။ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း

၂။ ဖောရောင်ခြင်း

၃။ အဆင်းအရောင်ညိုခြင်း

၄။ သွေးအမြဲထွက်တတ်ခြင်း

၅။ အသားအဖုရှိခြင်း

၆။ အနာလုံးငယ်များဝန်းရံတတ်ခြင်း စသော လက္ခဏာများ တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုသလ္လဝဏ အနာတွင် ထိခိုက်ရာဌာန ကိုယ်တွင်း၌သာ သွေးများ စုဝေးနေခြင်း၊ ကိုယ်အဆင်း ဖျော့တော့ခြင်း၊ ခြေလက်စသည်တို့အေးခြင်း၊ အသက်ရှူ နှေးခြင်း၊ လေးခြင်း၊ မျက်လုံးများနီခြင်း၊ ဝမ်းဗိုက်တင်းရောင်ခြင်း စသောလက္ခဏာများ တွေ့ရှိရလျှင် အသာဗျ လက္ခဏာဟုသတ်မှတ်သည်။

Clinical features

1. pain and aching
2. swelling
3. brownish coloured skin
4. continuously blood discharge
5. lump
6. small nodules around the sore

In this sore, if found the clinical features such as a congestion of bloods only at the affected area, pale coloured skin, coldness in the limbs, slow and heavy breathing, redness of eyes and swelling of womb, etc., it is determined as the clinical features of *Asadhya*.

၈။ မမ္မဋ္ဌာနဘိဃာတဝဏ

VIII. *Mammatthanabhighatavrana*

မမ္မ ခေါ် သေကွင်းဋ္ဌာနများတွင် ထိခိုက်၍ အနာဖြစ်ခြင်းကို မမ္မဋ္ဌာနဘိဃာ တဝဏဟု သတ်မှတ်သည်။

The sore caused by being struck at *Mamma* or vital points of the body is called *Mammatthanabhighavrana*.

လက္ခဏာ

- ၁။ သွေးစိမ်းများမပြတ်ယိုစီးခြင်း
- ၂။ ခန္ဓာကိုယ်အဆက်များလျော့၍နာကျင်ခြင်း
- ၃။ လက်ခြေတို့ကို လွင့်ပစ်ခြင်း
- ၄။ အားအင်ကုန်ခမ်းခြင်း
- ၅။ ချာချာလည်အောင်မူးဝေခြင်း
- ၆။ ကယောင်ကတမ်းပြောဆိုခြင်း
- ၇။ တွေဝေထိုင်းမှိုင်းခြင်း
- ၈။ မြေပေါ်သို့လဲကျခြင်း
- ၉။ ပူလောင်ခြင်း
- ၁၀။ ဣန္ဒြေများပျက်စီးခြင်း

အာဂန္တုကအနာများကို လေ့လာရာတွင်
 အနာပေါက်ကုသမှုပညာ ဒုတိယပိုင်း၌ အကျယ်လေ့လာကြ
 မည်ဖြစ်သည်။ ပထမပိုင်းတွင် လက္ခဏာများကိုသာ ခွဲခြမ်း
 လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာတွင်
 အာယုဗေဒကျမ်းများ၌ အာဂန္တုကအနာများကို ခွဲခြားဖော်ပြကြောင်း
 တွေ့ရသည်။ အနောက်တိုင်း ဆေးပညာအရလည်း ခွဲခြား
 လေ့လာနိုင်သည်။

Clinical features

1. continuously blood discharge
2. pain in the joints
3. uncontrol to the limbs
4. fatigue
5. intense dizziness
6. moaning deliriously
7. unconsciousness
8. falling to the ground
9. hot sensation
10. loss of sense organs

Those *Āgantuka vranas* will be studied in the Volume-2 of Short Practice of Ulcer and Sore Therapy. Only the clinical features are distinguished in this Volume-1. The sores are distinguished in the books of *Ayurveda* Medicine and also can be studied according to the modern medicine.

အနောက်တိုင်းဆေးပညာအရလေ့လာခြင်း

A Study of a sore according to the modern medicine

အနောက်တိုင်းဆေးပညာအရ တိုင်းရင်းဆေးပညာနယ်ပယ်တွင် အာဂန္တုက အနာဟု သတ်မှတ်သော ရုတ်တရက် ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရခြင်းများကို ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရရှိသည့် အနာဒဏ်ရာ အနေအထားအရလည်း ခွဲခြားထားသည်။

The accidents are called *Agantuka vrana* in traditional medicine view. It can be distinguished based on the ways they appear according to the western medicine.

၁။ လှီးဖြတ်ဒဏ်ရာ

I. Incised wound by the sharp weapons

အနာဒဏ်ရာနှုတ်ခမ်းသည် ချွန်ထက်သောလက်နက်ကြောင့် တိတိရီရီ တည့်တည့် ဖြတ်ထားသော အနာဒဏ်ရာ အမျိုးအစားကို

ခေါ်သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာအရ ဆိန္နဝဏအမျိုးအစားတွင် တွေ့ရသည်။

It is a type of the wound with the brim which is cut quite evenly by the sharp weapon. It is the type of *chinnavana* according to the traditional medicine.

လက္ခဏာ

- ၁။ ဒဏ်ရာနှုတ်ခမ်းသားများ တိတိရိရိညီညာသန့်ရှင်းစွာပြတ်ခြင်း
- ၂။ ဒဏ်ရာအတွင်းသွေးထွက်ပြီး သွေးခဲများဆို့နေခြင်း

Clinical features

- 1. cutting of the brim of the wound quite evenly
- 2. choking of the blood clots in the wound

၂။ စုတ်ပြတ်သောဒဏ်ရာ

II. Lacerated wound by the blunt weapons

အနာဒဏ်ရာ နှုတ်ခမ်းသည် တုံးသော လက်နက်ကြောင့် အသားများ စုတ်ပြတ် ကြိတ်မိ၍ မညီမညာဖြစ်နေသော အနာဒဏ်ရာ အမျိုးအစားကို ခေါ်သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာအရ ခတဝဏ၊ ဝိစ္ဆိတဝဏ အမျိုးအစားများတွင် တွေ့ရသည်။

It is a type of the wound with the brim which is torn unevenly by the blunt weapon. It is the types of *khata vrana* and *picchita vrana* according to the traditional medicine.

လက္ခဏာ

- ၁။ အနာဒဏ်ရာအတွင်း စုတ်ပြတ်ကြွေမွှကာသန့်ရှင်းမှုမရှိခြင်း
- ၂။ အနာနှုတ်ခမ်းများတွင် သွေးခြည်ဥ နေတတ်ခြင်း

Clinical features

- 1. un-clean and torn condition inside the wound

2. ecchymosis in the brim of the wound

၃။ ထိုးဖောက်သောဒါဏ်ရာ

III. Punctured wound by the sharp weapons

ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ချွန်ထက်သောလက်နက်ပစ္စည်းတို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် ခံရသော အနာ ဒဏ်ရာမျိုး ဖြစ်သည်။ အပေါ်ယံတွင် ဒဏ်ရာသေးငယ်သော်လည်း အတွင်းတွင် ပြင်းထန်သော ဒဏ်ရာရတတ်သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာအရ ဘိန္နဝဏ၊ သလ္လဝဏအမျိုးအစားများတွင် တွေ့ရသည်။

It is the type of the wound which is perforated by a sharp weapon. A wound is small in size in the outer layer but serious inside. It is the types of *Bhinna vrana* and *Salla vrana* according to the traditional medicine

လက္ခဏာ

- ၁။ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း ရူးဝင်ရာအနာမြောင်းတွေ့ရခြင်း
- ၂။ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းအင်္ဂါများသို့ ရူးဝင်ထိရောက်ခြင်း
- ၃။ ခန္ဓာကိုယ်အင်္ဂါတစ်ဖက်မှ အခြားတစ်ဖက်သို့ ထိုးဖောက်ထွက် တတ်ခြင်း စသော လက္ခဏာ များတွေ့ရသည်။

Clinical features

- 1. having a wounded track inside the body
- 2. pierced organs inside the body
- 3. piercing from one side to the other, etc

ဆေးပညာလေ့လာမှုအရ မည်သို့ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသော်လည်း အာဂန္တုကအနာသည် ရုတ်တရက် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းမှ စတင်သည်ဖြစ်ရာ မျက်မြင်လက္ခဏာများအရ ခွဲခြားခြင်းဖြင့် မပြည့်စုံနိုင်ပါ။ လိုအပ်သော အထောက် အကူကိရိယာများနှင့်ပါ

ထိခိုက်မှု အနေအထား လက္ခဏာများကို မှတ်တမ်းရယူ
ဆောင်ရွက်ရမည်။

Although they are distinguished according to the study of medicine, it is impossible to get the complete facts in the apparent view of the clinical features as *Agantuka vranas* begins due to the accident. Such a condition needs to be added to the diagnosis of medical instruments.

Chapter 5 *Agantuka Vrana* နှင့် ပတ်သက် မရှင်းလင်းသည်များ ရှိပါက
ဒေါ်ခိုင်ဇာလင်း၊ နည်းပြ၊ အနာပေါက်ကုသမှုပညာဌာန၊ တိုင်းရင်းဆေးတက္ကသိုလ်၊
မန္တလေး၊ ဖုန်း၀၉-၄၀၂၅၉၈၂၈၁သို့ ရုံးချိန်အတွင်း ဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

tcef;(8)
CHAPTER (8)
taxGaxG
Generalization

အနာပေါက်ကုသမှုပညာသည် အာယုဗေဒဆေးပညာအရ ဒေါသများဖောက် ပြန်ပျက်စီးမှု ဒေသနာဆေးပညာအရ ဓာတ်ကြီး(၅)ပါးဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုတို့ ကြောင့်ဖြစ်စေ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း ဟူသော အာဂန္တုက အကြောင်းတရား တို့ကြောင့်ဖြစ်စေ ခန္ဓာကိုယ်တစ်နေရာရာ တွင်ပုံမှန်မဟုတ် သော ကောဠာသကလာပ် စည်းများ ပျက်စီးယိုယွင်းလာသော တခါတရံ အသက်သေသည်အထိ ဒုက္ခပေး တတ်သော အဖု၊ အကြိတ်၊ အလုံး၊ အခဲများ အနာဒဏ်ရာများ ပေါက်ထွက် ယိုစီးပျက်စီးမှု ဖြစ်နေသောအနာရောဂါများအား ပြန်လည်ကောင်းမွန်အောင် ကုသစီမံ ဆောင်ရွက်ပေးသော လေ့လာသောပညာရပ်ဖြစ်သည်။

Ulcer and sore therapy is the management in the treatment of lumps, tumour, hard masses and erupted and decay sores in order to recover, which are resulted from the damage of cells in some parts of the body and which cause a life-threatening occasionally due to the disorder of dosas according to the *Ayurveda* Medicine or disorder of five dhatus according to the *Desanā* Medicine or *Āgantuka* which are accident.

အနောက်တိုင်းဆေးပညာအရ လေ့လာသောအခါ ၊ Accident ဖြစ်၍ ရရှိလာသော Trauma နှင့် ယှဉ်၍ Wound ဖြစ်လာခြင်း ၊ Abscess များ ၊ Ulcerများသည် Sore ဖြစ်လာခြင်း များပင် ဖြစ်သည်။

When a study of a sore according to the western medicine, wound result from trauma that caused by accident while abscesses and ulcers results in a sore.

Traumatic ကြောင့်ဖြစ်သော Woundသည် ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပရှိ တစ်စုံတရာသော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့်

ထိခိုက်သောကြောင့် ဖြစ်လာကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို Wound မှ တဆင့်
Ulcer & Sore သို့ ပြောင်းလဲကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။

A wound caused by trauma that occurs due to being struck by things organic and inorganic things and then turns into ulcer and sore.

Ulcerate ဖြစ်သည့် အနာပေါက်သည်ဆိုသည်များကို
လေ့လာသောအခါ Wound များ Ulcer များ၏
မကျက်သောအခြေအနေများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

Ulcerate or sore means immature conditions of wounds and ulcers.

Trauma ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ Ulcer ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ Pus ဖြစ်လာခြင်းသည်
ပကတိ မျက်စေ့ဖြင့် မမြင်နိုင်သော ရောဂါပိုး Microbe ဝင်ရောက်ခြင်း၊
Infection ပင်ဖြစ်သည်။

Pus-formation caused by trauma or ulcer is due to the infections or microbes that are not visible to the naked eyes.

Sore တစ်ခုကိုလေ့လာသောအခါ Infection ကြောင့်ဖြစ်လာခြင်းနှင့် Non
Infection ကြောင့် ဖြစ်လာခြင်းများကို တွေ့ရသည်။ Infection
ကြောင့်ဖြစ်လာခြင်းများတွင် Pus ဖြစ်လာခြင်းများ ရှိသကဲ့သို့ Pus
ဖြစ်မလာခြင်းများလည်းရှိသည်။

In studying of a sore, it appears caused by infection or non-infection. In the sores caused by infection, some are pus formation but some are not.

Infection တွင် Virus, Bacteria, Parasite, Fungus များကိုတွေ့ရသည်။ Non -
Infection တွင် Traumatic ကြောင့်ဖြစ်သော Wound များ၊
Disease ကြောင့်ဖြစ်လာသော Sore များ၊ Tumor များတွေ့ရသည်။ Non-Infection
ဆိုသော်လည်း ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း Spread ရှိသဖြင့် Secondary Infection
သဘောသက်ရောက်မှုရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

In the infection, virus, bacteria, parasite and fungi may be found. In the non-infection, the wounds caused by trauma, as well as the sores and the tumors caused by disease, that is found. Although it is non-infection, it can be said that it would be secondary infection as it spreads inside the body.

အနောက်တိုင်းဆေးပညာအရ Sore ကို ကုသခြင်းသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ခန္ဓာကိုယ် တစ်နေရာရာတွင် Cells များ ပုံမှန်မဟုတ်ဘဲ ပျက်စီးယိုယွင်းလာခြင်းကို ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာစေရန် Management လုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

According to the western medicine, treatment of a sore is a management in order to recover the decay and dead condition of cells in some parts of the body due to the various causes.

အနာပေါက်ကုသမှု ဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုင်းရင်းဆေးပညာ အရဖြစ်စေ အနောက်တိုင်း ဆေးပညာအရဖြစ်စေ ဖြစ်ကြောင်းများကို ရှာဖွေရာတွင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေါဟာရပြုမှုများ ကွဲပြား သော်လည်း လက်တွေ့သဘောတရား ချဉ်းကပ်မှုတွင် ကွဲပြားမှု မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

Although there may be differences in the analysis and the terms between traditional and western medicine in the case of searching for the causes of a sore, the practical approaching methods are the same.

ထို့ကြောင့် အနာပေါက်ကုသရေးမြှင့်တင်မှု ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပညာရပ်များ ကွဲပြားမှုမရှိဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုမြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

Therefore, a better treatment for a sore can be done by combining with the supporting and approaching methods equally from the different medical scopes.

Infection ကြောင့် ဖြစ်လာသော Sore များကို လေ့လာသောအခါ Virus, bacteria, စသော Micro organisms များနှင့် parasite, Fungus စသည်များကြောင့် ဖြစ်ပွားလာတတ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

The sores caused by infection appear due to the microorganisms such as virus and bacteria and parasite and fungus, etc.

Sore များကို လေ့လာသောအခါ Infection, Non-Infection ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သကဲ့သို့ ထို Infection, Non-Infection များလည်း Pus ဖြစ်လာခြင်းများ၊ Pus ဖြစ်မလာခြင်းများကို ခွဲခြားလေ့လာ နိုင်သည်။

With regard to the sores, infection and non-infection, pus-formation and non-pus -formation can also be distinguished.

တိုင်းရင်းဆေးပညာအရ လေ့လာရာတွင် ဒေါသ(၃)ပါး၊ ဓာတ်ကြီး(၅)ပါးကြောင့် ဖြစ်လာသော အနာနှင့် ထိခိုက် ဒါဏ်ရာ ရခြင်းဟူသော အာဂန္တုကကြောင့်ဖြစ်လာ သောအနာဟု (၂)မျိုးခွဲခြား လေ့လာနိုင်သည်။ ထိုအနာများတွင်လည်း ပြည်ဖြစ်လာ ခြင်း၊ ပြည်ဖြစ်မလာခြင်းများကိုတွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် အနာ၏ ပကတိ အကျိုးတရား လက္ခဏာအရ ခြုံ၍ခွဲခြားမည်ဆိုလျှင် ပြည်တည်သော အနာနှင့် ပြည်မတည်သော အနာဟု (၂)မျိုးခွဲခြားနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထို(၂)မျိုး မှ ပျောက်ကင်းမှု၊ မပျောက်ကင်းမှု၊ ပြည်တည်မှု၊ မတည်မှု၊ ပျက်စီးမှု၊ မပျက်စီးမှုများအရ ယိုစီးမှုများ၊ အနံ့များ၊ ဥပဒ္ဒဝေါများ၊ အနာပျက်လက္ခဏာ များခွဲခြားလေ့လာရသည်။

According to the traditional medicine, there are two kinds of sores - the sore caused by three *dosas* and five *dhatu*s and the other caused by *Āgantuka* that is accident. The condition of pus-formation and non-pus-formation can be found in those sores. Therefore, the sore formed by pus and the one is not formed by pus can be distinguished if they are generalized according to the characteristics of normal effect of a sore. Based on the two original sores, drippings, smells, complications (upaddavos) and sings of decaying sores can be distinguished.

(က) အနာပျက်လက္ခဏာများ

(A) Signs of decaying sores

အနာပေါက်ရောဂါတစ်ခု ကျရောက်လာသောအခါ ကောင်းမွန်စွာကုသ ပျောက်ကင်း နိုင်သော အနာများကို တွေ့နိုင်သကဲ့သို့ ကောင်းမွန်စွာ ပျောက်ကင်းအောင် မကုသနိုင်ဘဲ

တနေ့တခြား ဆိုးရွားပျက်စီးလာသော အနာများကိုလည်း
 တွေ့ရှိနိုင်သည်။ တနေ့တခြား ဆိုးရွားလာ သည့် အနာများကို
 လေ့လာသောအခါ ဆေးကုသမှုမှားယွင်းခြင်း၊ ကြာမြင့်မှ
 ဆေးကုသမှုခံယူခြင်း၊ ဆင့်ပွား အကြောင်း အရာများ
 ရှုပ်ထွေးခြင်းစသောအကြောင်းများကိုတွေ့ရသည်။ ထိုအနာများတွင်
 အနာပျက် လက္ခဏာများ ထင်ရှားလာတတ်သည်။
 အနာပျက်လက္ခဏာများကို သိရှိထားခြင်းအား ဖြင့် လွယ်ကူစွာကုသ၍
 ရနိုင်သော အနာနှင့် ခက်ခဲစွာကုသရမည့် အနာများကို ကောင်းမွန်စွာ
 ခွဲခြား သိရှိနိုင်သည်။

When a sore appears on the body, it can be found that the sores can be healed completely but the sores that are serious day by day without healing them. The sores that are serious day by day reveals the conditions of wrong and delay treatment received and association with complications followed. In the sores, the signs of decaying sores become evident. By understanding this fact, you can distinguish that the sores can be cured easily or not.

ကုသမှုခက်ခဲသောအနာများသည် ပျက်စီးနေသော
 အနာများဖြစ်တတ်သည်။ ထိုအနာများကို လေ့လာသောအခါ
 အောက်ပါလက္ခဏာများ ရောထွေးစွာ တွေ့ရတတ်သည်။

The sores that are difficult in treating are decaying sores. The signs of decaying sores are as follows:

- ၁။ အနာ၏ အရောင်အဆင်းကိုကြည့်သောအခါ ဖြူ၊ နီ၊ ညို၊
 မဲ၊ မဲညို၊ ဝါသော အဆင်းများရှိတတ်ခြင်း
- ၂။ အလွန်နီဝါသောအဆင်းရှိတတ်ခြင်း
- ၃။ အနာ၏ နှုတ်ခမ်းသားများထူနေတတ်ခြင်း
- ၄။ အနာဝနက်ရှိုင်းခြင်း
- ၅။ အနာပတ်လည်တွင် အဖု၊ အပိန့်များထွက်တတ်ခြင်း
- ၆။ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း နက်ရှိုင်းသော နေရာဌာနတွင်ပေါက်ခြင်း

၇။အနာဝကျဉ်းပြီး

နှုတ်ခမ်းသားထူကာ

ပြည်များခိုအောင်နေတတ်ခြင်း

၈။အနာမှ အလွန်ပုပ်သောအနံ့များထွက်ခြင်း စသောလက္ခဏာများ
တွေ့ရသည်။

1. white, red, brown, black, darkish brown and yellow coloured skin
2. deep red and yellow coloured skin
3. thickened edges of a sore
4. deepness in the mouth of a sore
5. appearing as the rashes around the sore
6. appearing in the deep cavities
7. accumulation of pus with the narrow mouth but thickened edge of a sore
8. exuding of rotten smells, etc.

(ခ) အနာယိုစီးခြင်းများ

(B) Discharges

အနာပေါက်ရောဂါတစ်ခုကျရောက်လာသောအခါ
သွေးပြည်ယိုစီးမှုများ ရှိလာတတ်သည်။ ထို သွေးပြည်ယိုစီးမှုများတွင်
အသွေးအရောင်နှင့် အသွင်သဏ္ဍာန် ကို လိုက်၍ အမျိုးမျိုး
တွေ့ရသည်။

၁။ သွေး၊ ပြည်၊ အစေးများ အရည်ကြည်များယိုစီးခြင်း

၂။ ပျစ်ချဲ့စွာယိုစီးခြင်း

၃။ ခြောက်ကပ်လျက်ယိုစီးခြင်း

၄။ နနွင်းရောင်ကဲ့သို့ယိုစီးခြင်း

၅။ အာရုံရောင်ကဲ့သို့ယိုစီးခြင်း

၆။ သွေးသည်းခြေရောင်ကဲ့သို့ယိုစီးခြင်း

၇။ဖန်ရည်ရောင်ယိုစီးခြင်း

၈။အဖြူ၊ အပြာ၊ အမဲ၊ အစိမ်းရောင်များယိုစီးတတ်ခြင်း
စသည်တို့ကို တွေ့ရှိရသည်။

When a sore appears, there have discharges of blood and pus. They can be found in the various kinds based on the forms and skin colour.

1. discharge of blood, pus and watery fluid
2. discharge of thick and viscous fluid
3. discharge of dry fluid
4. discharge of fluid like tumeric colour
5. discharge of fluid like dawn colour
6. discharge of fluid like bile colour
7. discharge of fluid with yellowish colour
8. discharge of fluid with white, blue, black and green colour

ထိုယိုစီးမှုများကို ခြုံ၍လေ့လာသောအခါ

၁။သွေးပြည်ယိုစီးခြင်း

၂။သားငံရည်၊ မန်းရည်ယိုစီးခြင်းတို့ကို တွေ့ရပြီး
အသွေးအရောင် အမျိုးမျိုး ပါရှိနိုင် ကြောင်း တွေ့ရသည်။

When an overall study of those discharges is made, various colours are found in the following two main types:

1. discharge of blood and pus
2. discharge of sanguineous fluids and septic (Manh) fluids

(ဂ) အနာ၏အနံ့များ

(C) Smells of a sore

အနာပေါက်ရောဂါတစ်ခုကျရောက်လာသောအခါ
သွေးပြည်ယိုစီးမှုများ တွေ့ရှိရသကဲ့သို့ ထိုအနာမှ ထွက်ရှိလာသော
အနံ့သက်များကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ အာယုဗ္ဗေဒဆေးပညာတွင်
အနာ၏အနံ့ကို(၈)မျိုး ပြဆိုထားသည်။

၃။ ပြည်အောင်းမှုကြာရှည်သောအနာများတွင် ချဉ်သောအနံ့
 ၄။ အသားပုပ်ဆွေးနေသောအနာများတွင်
 ပုပ်သောအနံ့တို့ကိုတွေ့ရှိနိုင်သည်။

According to the practical treatment, the conditions of rawness and ripeness, formed by the pus and smells of serious sores are as follow;

1. row (meat) smell in the row sore
2. fishy smell in the ripened sore
3. sour smell in the sores in which a prolonged dormant pus formed
4. foul smell in the necrosis sore

(ဃ) အနာ၏ ဥပဒ္ဒေါများ

(D) Upaddavos of a sore

အနာပေါက်ရောဂါတစ်ခုကိုကုသရာတွင် ကုသနေဆဲအခိုက်အတန့်တွင် ဖြစ်စေ၊ ကုသမှု ဆောင်ရွက်၍ အနာပျောက်ပြီးမှဖြစ်စေ၊ ထပ်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ရောဂါများကို အနာ၏ ဥပဒ္ဒေါများဟု သတ်မှတ်သည်။

In the study of a sore, complications arising during or after course of treatment are called *Upaddavos*.

အနာပေါက်ရောဂါများတွင် မူလဖြစ်ပေါ်လာသောအနာများနှင့် ဆင့်ပွားဖြစ် ပေါ်လာသော ဥပဒ္ဒေါအနာများသည် တွေ့ရမြဲဖြစ်သည်။ ဆင့်ပွားရောဂါ မဖြစ်အောင်နှင့် ဖြစ်ပွားလာပါက ပျောက်ကင်းအောင်ကုသနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

The original sores and the complications are commonly found in the sores. Preventing in advance can be done so that complications cannot appear but they can be healed if they appear.

ဆင့်ပွားဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပဒ္ဒေါများ
Complications (Upaddavos)

- ၁။ ကိုယ်တခြမ်းသေခြင်း
- ၂။ အဖု၊ အပိန့်များထွက်ခြင်း
- ၃။ အကြောများတောင့်တင်းခိုင်မာခြင်း
- ၄။ ခန္ဓာကိုယ်ကွေးခြင်း၊ ကိုင်းညွတ်ခြင်း
- ၅။ တွေဝေမိန်းမောခြင်း
- ၆။ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း
- ၇။ ရူးသွပ်ခြင်း
- ၈။ ဖျားခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း
- ၉။ ချောင်းဆိုးခြင်း၊ ပျို့အန်ခြင်း
- ၁၀။ ဝမ်းလျှောခြင်း
- ၁၁။ ကြို့ထိုးခြင်း
- ၁၂။ ပန်းနာစွဲခြင်း
- ၁၃။ တုန်လှုပ်ခြင်း
- ၁၄။ မေးခိုင်ခြင်း

စသည်ဖြင့်အာယုဗ္ဗေဒကျမ်းများတွင်ပြဆိုထားပါသည်။

There are complications (*Upaddavos*) according to *Ayurveda* Medicine.

1. hemiplegia
2. appearing as the rashes
3. rigidity of nerves
4. bending of the body
5. bewilderment, fainting
6. pain and aching
7. abnormal mental state
8. fever and thirstiness
9. cough and vomiting
10. diarrhoea
11. hiccups
12. asthma

- 13. trembling
- 14. lockjaw or tetanus etc

(c) ဥပဒ္ဒဝေါနှင့် အနာအဆုံးအဖြတ်

(E) Complications (*Upaddavos*) and Decision for a sore

အနာပေါက်ရောဂါတစ်ခုကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင်
 ဥပဒ္ဒဝေါနှင့်လည်းဆုံးဖြတ် ကြသည်။

A condition of a sore is decided with complications (*Upaddavos*).

အသာဇျသတ်မှတ်ခြင်း

Decision of *Asādhyā*

အနာတစ်ခုတွင် ဥပဒ္ဒဝေါများရှုပ်ထွေးစွာ တွေ့ရပြီး
 ထက်ဝက်ကျော်ခန့် တွေ့ရှိရပါက အသာဇျ အနာဟုသတ်မှတ်ပါသည်။

If almost all complications (*Upaddavos*) are found in a sore, it is decided *Asādhyā*.

ကိစ္ဆသာဇျသတ်မှတ်ခြင်း

Decision of *Krcchra sādhyā*

အနာတစ်ခုတွင် တွေ့ရှိရသော ဥပဒ္ဒဝေါများသည် ထက်ဝက်ခန့်သာ
 တွေ့ရှိရပါက ခက်ခဲစွာ ကုသရသော
 ကိစ္ဆသာဇျအနာဟုသတ်မှတ်သည်။

If only a half of complications (*Upaddavos*) is found in a sore, it is *Kicchasādhyā* which is difficult to be cured.

သာဇျသတ်မှတ်ခြင်း

Decision of *Sādhyā*

အနာတစ်ခုတွင်တွေ့ရှိရသော ဥပဒ္ဒဝေါများသည် ထက်ဝက်အောက် အနည်းငယ်သာ တွေ့ရှိ ရပါက လွယ်ကူစွာကုသပျောက်ကင်းနိုင်သော သာချအနာဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။

If less than a half of complications (*Upaddavos*) are found in a sore, it is *Sādhyā* which is easy to be cured.

တိုင်းရင်းဆေးပညာတွင် မန်း၊ ငန်း၊ အန်းများရှိသကဲ့သို့ ခေတ်သစ်ဆေး ပညာတွင်လည်း Septic, Sepsis, Septicemiaအဆင့်များလည်းရှိသည်။ Septicemiaအဆင့်သို့ ရောက်ရှိစေရန် ရေ၊ လေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ၊ အနာကိုင်တွယ်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ မသန့်ရှင်းမှု စသည်ဖြင့် အကြောင်းတရားများစွာ ရှိသည်။ ခေတ်သစ် ဆေးသိပ္ပံပညာတွင် ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကုသခြင်းထက် မဖြစ်ခင် ကြိုတင်ကာကွယ်မှု၏ အရေးပါပုံကို လက်ခံထားပြီး ဖြစ်သည်။ အနာကုသမည့်သူသည် အနာဖြစ်လာသူအား Septicemia မဖြစ်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုပြုလုပ်နိုင်သည်။

In the traditional medicine, there are terms of Man:, Ngan: and An:. Similarly, there are also steps of septicemia, delirium and swelling in the modern medicine. Septicemia is resulted from the conditions of water, wind, environment and impurities of medical instruments, etc. The importance of prevention instead of treating a sore has been accepted in the modern medicine. A physician can prevent in advance so that a patient do not have septicemia.

ထိုသို့ ကာကွယ်မှုပြုခြင်းဖြင့် အနာပျက်များ၊ ဥပဒ္ဒဝေါများ၊ ပျက်စီးသော အနာအနံ့များ၊ ပျက်စီးသော အနာယိုစီးမှုများကိုလည်း မဖြစ်ပေါ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည် ။

Thus, prevention can be performed in order to stop decaying sores, complications (**Upaddavos**), smells and discharges of decaying sores.

(စ) အထွေထွေစီမံခြင်း

(F) General Management

အနာပေါက်ရောဂါကုသရာတွင် အထွေထွေစီမံဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီး၏။ အနောက်တိုင်းဆေးပညာတွေ့ရှိမှုများ၊ တိုင်းရင်းဆေးပညာ တွေ့ရှိမှုများအား ပေါင်းစပ်စီမံ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

A general management is important in the treatment of a sore in combination with the medical research and fact-findings according to the traditional and modern medicine.

၁။ ပြင်ဆင်ခြင်း

1. Preparation

အနာပေါက်ရောဂါကုသရန်ပြင်ဆင်ခြင်းသည် ကျယ်ပြန့်၏ တိုင်းရင်းဆေး ပညာအရ ပြင်ဆင်နိုင်သကဲ့သို့ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသော ဆေးပညာအရ ခေတ်နှင့် လျော်ညီစွာ ပြင်ဆင် ခြင်းသည်လည်း ပေါင်းစပ်ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

Preparation for treating a sore is expand. Preparation according to the traditional medicine must be combined with modern medicine.

(က) အခန်းနေရာပြင်ဆင်ခြင်း

(A) Preparation of the room

အနာပေါက်ရောဂါကုသရာတွင် အတွင်းစားဆေးပေး ကုသသကဲ့သို့ အနာပေါ်သို့ တိုက်ရိုက် ဆေးလိမ်း၊ ဆေးစည်း၊ ဆေးထည့်၊ ကုသခြင်းများလည်း ဆောင်ရွက်ရသည်။ စားဆေးပေး ကုသခြင်းသည် လူနာခန်းအတွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ဆေးလိမ်း၊ ဆေးထည့်၊ ဆေးစည်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် Operation Theatre ကဲ့သို့ သီးခြား အခန်းထားရှိဆောင်ရွက်ရမည်။ အမြဲတမ်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပြီး အန္တရာယ်ကင်းသောအခြေအနေဖြစ်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ထားရမည်။

For treating a sore, there are many ways - one way is giving drugs to be taken orally and another is applying externally and dressing, etc. Treating by giving drugs to be taken orally can be performed in the clinic. But for the medication applied externally and dressing, a particular room like operation theatre is better. A room must be performed in order to clean at all times and to be a safety.

(ခ) ပစ္စည်းကိရိယာပြင်ဆင်ခြင်း

(B) Preparation of Medical Instruments

အခန်းနေရာပြင်ဆင်ခြင်းနှင့်အတူ အောက်ပါ ပစ္စည်းကိရိယာများကိုလည်း ပြင်ဆင် ထားရှိ ဆောင်ရွက်ရမည်။

- 1/ Bandage များ၊
- 2/ Gauze များ၊
- 3/ Cotton များ၊
- 4/ Forceps အမျိုးမျိုး၊
- 5/ Tray များ၊
- 6/ Speculum များ၊
- 7/ Sterilizer များ၊
- 8/ Glove များ၊
- 9/ Mask များ၊

10/ Dress Up များ စသည်ဖြင့် အထူးပြုလုပ်ထားသော Infection မဖြစ်နိုင်သော ပစ္စည်းကိရိယာ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုအခြေအနေများကို စီမံဆောင်ရွက်ထားရမည်။

The following medical instruments must be prepared together with preparation of the room. They are:

- 1. bandage
- 2. gauze
- 3. cotton
- 4. forceps in various sizes

5. tray
6. speculum
7. sterilizer
8. gloves
9. mask
10. dress up (the action of wearing robes, etc., that can protect infection)

၂။ ကုသခြင်း

2. Treating

(u) Ward ထဲတွင်ကုသခြင်း၊

Ward ထဲတွင် ကုသရာ၌ ရောဂါရှာဖွေ စမ်းသပ်ခြင်းများ ၊ ဆေးဝါး အစားအစာ ပေးကျွေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(A) Treating in the ward

Diagnosis and test, giving drugs and herbal foods must be performed in the ward.

(C) Operation Theatre တွင် ကုသခြင်း

(B) Treating in the operating theatre

Operation Theatre တွင် ကုသခြင်း၌ ဆေးလိမ်းခြင်းပုံစံများ၊ အနာကို သန့်ရှင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းများ၊ အနာသန့်ဆေးသုံးစွဲမှု အနေအထားများ၊ အနာတင် ဖယောင်းချက်၊ အနာကပ် ဆေးသုံးစွဲမှုအနေအထားများ၊ အနာကိုဖောက်ခွဲရာတွင် အလျားလိုက် ဖောက်ခွဲခြင်း၊ ကန့်လန့်ပြတ် ဖောက်ခွဲခြင်း၊ ကြွက်သားများ အနေအထားအရ ဝိုက်၍ ဖောက်ခွဲခြင်း ပုံစံများကို လိုက်နာရမည်။

For treating in the operation theatre the following facts must be followed: the ways of applying externally, cleaning the sore, the ways of using anarthant-hsay and an ointment, the ways of cutting length-wise or cross-wise and curve-cutting according to the structure of muscles in the operation of a sore.

တိုင်းရင်းဆေးပညာအရ ပြည်မှည့်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြည်ပေါက်စေရန်နှင့် မကောင်း သော အသားဆွေးများ ကုန်စင်စေရန် အနာစားဆေးတင်ခြင်း၊ ပြည်ပေါက် သွားသည့်အခါ ပြည်စုတ်သော ဖယောင်းချက်ကပ်ခြင်း၊ ပြည်ကုန်စင်စေရန် Moxibustion လုပ်ခြင်းများ၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ စီမံ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

According to the traditional medicine, the following facts must be done: making a sore ripened, using drug that causes to corrode a sore in order to drain pus and to remove bad decaying flesh, using ointment which absorbs pus after pus releases and making moxi-bustion in order to be lack of pus.

၃။ ကုသမှုမြှင့်တင်ပေါင်းစပ်ခြင်း

3. Combining with modern medicine in order to raise the treatment

ပဉ္စကမ္မကုသမှုအရ နှာရှူဆေးပေးခြင်း၊ မှိုင်းခံခြင်း၊ အန်ဆေးကျွေးခြင်း၊ ဝမ်းချူခြင်း၊ ဝမ်းနှုတ်ခြင်း၊ ချွေးထုတ်ခြင်း၊ သွေးထုတ်ခြင်း၊ အမှုကိစ္စများကို အနာရောဂါအနေအထားအရ ကုသမှုမြှင့်တင်ခြင်းအဖြစ် ပေါင်းစပ်ရမည်။

According to the treating of Pancakarma, giving an inhalant, receiving fumigation, giving an emetic and a purgative, enema, sweating and blood-letting must be done combined with one the other according to the position of a sore.

Diabetics Ulcer များတွင် Anaemia ဖြစ်နေပါက Modern Medicine Physician များနှင့် ပေါင်းစပ်ကာ Blood transfusion ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဃညေခနမရောဂါရှင်များတွင် တိုင်းရင်းဆေးပညာ အရ ကုသမှုဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါက Radio therapy စသော ကုထုံးများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ Radio therapist များထံ လမ်းညွှန်ခြင်း၊ Ano-rectal Prolapse များ၊ Vascular Disorderများ တွင် လေ့ကျင့်ခန်းပေါင်းစပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ကုသမှု မြှင့်တင်ပေါင်းစပ်ရမည်။

Joining with the modern physicians, giving blood-transfusion in the case of anaemia which is associated with diabetes; guiding a patient with cancer to the

radiotherapists in order to be undergone with radiotherapy if he is impossible to be cured according to the traditional medicine; combining with exercises for the patients with the sores such as ano-rectal prolapse and vascular disorder must be performed.

အနာပေါက်ကုသမှုတွင် မျက်စေ့ဖြင့် မြင်တွေ့နေရသည့် အနာပေါက် တစ်ခုတည်းကိုသာမက၊ မမြင်မတွေ့နိုင်သည့် Microbe Infection များ ၊ အခြားရောဂါ အကြောင်းအရာများ၊ Complicationများ တွဲဖက်လာတတ်သည့်အတွက် အထွေထွေစီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုင်းရင်းဆေး ပညာနည်းစနစ် များ၊ ခေတ်သစ် ဆေးပညာနည်းစနစ်များ၊ အထွေထွေလေ့လာတွေ့ရှိမှုများ အားလုံးကို ကုသမှုမြှင့်တင် ပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် ပြည့်စုံသော အထွေထွေစီမံဆောင်ရွက်မှု၊ ကုသမှု အဖြစ် ဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

For treating a sore, by understanding the conditions of diseases which are visible to the naked eyes and the diseases caused by the microbe infections which are invisible to the naked eyes, and other complications associated, you can implement the process of treating a sore combined with the therapeutic measures and general fact-findings and medical research given in the traditional and modern medicine.

Chapter 8 Generalization နှင့် ပတ်သက် မရှင်းလင်းသည်များ ရှိပါက ဒေါ်ကစ်ကစ်ထွေး၊ လထကထိက၊ အနာပေါက်ကုသမှုပညာဌာန၊ တိုင်းရင်းဆေးတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး၊ ဖုန်းဝဇ္ဇာ-၅၀၉၃၄၃၅သို့ ရုံးချိန်အတွင်း ဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။